

Богущий Вадим Миколайович,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Національної академії внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Актуальність усіх питань пов'язаних з культурою набула сьогодні небувалої гостроти. В останні роки соціальні, політичні й економічні потрясіння світового масштабу призвели до значної міграції народів, їх переселенню, зіткненню, змішанню, що, певна річ, призводить до конфлікту культур.

Одночасно вчені та всі прогресивно налаштовані верстви суспільства шукають нові можливості, види та форми спілкування для більшого взаєморозуміння, ефективного діалогу культур, терпимості та поваги до культури партнерів по комунікації. Все це привело до того, що при вивченні іноземної мови пильна увага стала приділятися питанням міжкультурного спілкування.

Положення про необхідність вивчення іноземної мови у нерозривному зв'язку з культурою народу-носія певної мови вже давно сприймається в методиці викладання іноземних мов як аксіома.

Мова – це символічна структура, яка об'єднує і зберігає в кодованому вигляді усі досягнення даного суспільства, відображає особливе світосприйняття народу-носія. Одночасно мова – це продукт культури, частина культури, умова існування культури. Мова й культура є основними кодами, за допомогою яких здійснюється спілкування між людьми. Мовні й культурні коди відрізняються у різних народів. На початку ХХІ століття реалізація шляхів успішної комунікації представників різних країн в значній мірі залежить від засвоєння «чужих кодів», від зацікавленості й адаптації до них. Сучасній цивілізованій людині властиво усвідомлювати взаємозв'язок, цілісність світу та необхідність міжкультурної співпраці народів. Різноманітні

аспекти культури – спосіб життя, менталітет, національний характер, система цінностей, вірування – відіграють суттєву роль у сфері міжкультурної комунікації.

Зрозуміти суттєві особливості мови й тим паче культури можливо при співставленні, при порівняльному вивченні мов і тим більше культур. Якщо мовний бар'єр очевидний, то бар'єр культур стає явним тільки при зіткненні (або зіставленні) рідної культури з чужими, відмінними від неї.

Культурні помилки сприймаються багатьма болючіше, ніж помилки мовні. Відмінності культур не узагальнені у збірці правил, як відмінності мов. Тому викладання іноземних мов було б ефективніше, якщо дозволяють можливості, вести з двох сторін, як це роблять у Франції, де вже багато років існує практика ведення паралельних курсів: один носієм мови й культури, що вивчається, а другий – носієм рідної мови й рідної культури. Це дозволяє отримати більш повне й багатогранне знання культури країни мова якої вивчається. Оскільки читання текстів країнознавчого характеру оцінюється через призму своєї культури, що, відповідно, також виявляється конфліктом культур.

В останні роки у вітчизняній педагогіці все більше стали говорити про важливість врахування полікультурних аспектів у процесі викладання іноземних мов. З'явилися перші ознаки нового напрямлення, що має назву «полікультурна освіта».

Нарівні з українською мовою, що має статус загальнодержавної, важливим засобом в умінні спілкуватися та взаємодіяти з представниками сусідніх культур і в світовому просторі виступає іноземна мова.

У теперішній час зовсім змінилися мотиви вивчення мови, у зв'язку з чим стало необхідно корінним чином перебудувати викладання іноземної мови.

Сьогодні методисти із жалем визнають той факт, що в практиці викладання іноземних мов наявні певні проблеми: не визначені реально досяжні цілі міжкультурної комунікації в різних умовах, об'єм полікультурного компонента навчання

іноземної мови та зміст рідної культури, який потрібно засвоїти при вивченні іноземної мови.

Наявні ряд труднощів у навчанні міжкультурної комунікації. Зокрема – бар'єр у розумінні іншомовного співрозмовника в культурологічному плані, оскільки в межах рідної йому культури у студента формується міцна картина свого бачення світу. Це особливо проявляється при вивченні ідіоматики. Прислів'я та приказки мови що вивчається не в повній мірі зрозумілі студентам. Через ідіоми, що відображають позитивну чи негативну оцінку тих або інших якостей, можна судити про етнічні норми, правила соціального життя та поведінки у суспільстві.

М. Баришніков вважає, що поєднання елементів рідної та іншомовної культур є необхідною умовою для досягнення мети викладання іноземної мови, а саме, для розвитку в студентів полікультурної компетенції.

Для того, щоб процес взаємодії двох індивідуальностей, двох менталітетів був успішним необхідно навчити студентів інтерпретувати різні цінності, осмислювати реальність країни мова якої вивчається, орієнтуватися в ній, виявляти яку думку про рідну культуру склав представник іншої культури; бачити стає та мінливе в культурі, тобто традиції та інновації в різних сферах життя; зрозуміти смішне в культурі мови яка вивчається; прийняти нові знання в чужій культурі для більш глибокого пізнання своєї; синтезувати та узагальнювати свій власний досвід у міжкультурному діалозі.

Список використаних джерел

1. Кушнір І. М. Компоненти полікультурної компетентності іноземних студентів [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://wwwcenter.univer.kharkov.ua/vestnik/full/49.pdf> (дата звернення 03.10.2017 р.).

2. Олішевич В. М. Полікультурність крізь призму педагогічної науки / В. М. Олішевича // Актуальні питання освіти і науки: зб. наук. ст., матеріали III між нар. наук.-практ.

конф., 10-11 лис. 2015 р. / Нац. акад. Нац. гвардії України. – Х. : ХОГОКЗ, 2015. – С. 151-154.

3. Талалуєва Н. Полікультурність освіти в Україні: закони і реалії / Н. Талалуєва // Професійна освіта: ціннісні орієнтири сучасності [Текст] : зб. наук. пр. / Акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – К. : 2009. – С. 161-167.